

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΛΙΒΕΡΗ

ΜΕ τὸ φίλο μου Θεμιστοκλῆ Ἀλιβέρη γνωριστήκαμε στὸ γραφεῖο ἑνὸς περιοδικοῦ, τώρα πεθαμένου ἀπὸ χρόνια. Ἐτυχε νὰ πάμε κεῖ τὴν ἴδια ὥρα κ' οἱ δύο, νὰκούσουμε τὴν ἀπόφαση ποὺ θάβγαζε ὁ διευθυντὴς τοῦ γιὰ τοὺς πρώτους στίχους μας, ποὺ τοῦ εἶχαμε φέρεи πρωτίτερα.

«Ὁ κ. Σολωμὸς — ὁ κ. Βαλαωρίτης», ἔκαμε κείνος τὴ σύστασή μας κλεινοντας τὸ ἓνα μάτι. Δυὸ ἄλλοι κύριοι, ποὺ εἶτανε στὸ γραφεῖο, χαμογελάσανε πίσω ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες ποὺ διαβάζανε.

Κατάλαβα πὼς πειράχτηκε ὁ συνάδερφός μου καὶ νόμισα πὼς εἶταν ἀφορμὴ τὸ μάτι ποὺ ἔκλεισε ὁ διευθυντὴς. Μὴν ξέροντας πὼς αὐτὸ εἶτανε συνήθεια τοῦ νευρική κι' ὄχι περιγέλασμα, κοκκίνησα καὶ γώ. Ἄμα ὅμως βγήκαμε ὄσω με τὸν καινούργιο γνώριμό μου, εἶδα πὼς δὲν εἶχε παρατηρήσει τὸ κλείσιμο τοῦ ματιοῦ καὶ δὲν πειράχτηκε ἀπὸ αὐτό.

«Θὰ πάω νὰ πάρω πίσω τὸ ποίημα», μουρμούρισε.

«Γιατί;» τονὲ ρώτησα. «Δὲν εἶπε πὼς θὰ τὸ βάλει;»

Δὲ μοῦ ἀπήντησε. Ὑστερα κατάλαβα πὼς εἶχε θυμώσει γιὰ τὸν ὀνόμασε Βαλαωρίτη. Κι' αὐτὸ πάλι ὄχι γιὰ τὸ πῆρε εἰρωνικά, μὰ γιὰ τὸ δὲν εἶχε ὑπόληψη πολλὴ στὸν ποιητὴ τοῦ «Ἀστραπόγιαννου».

«Κι' ὁ Βαλαωρίτης ποιητὴς!» ξαναμουρμούρισε.

Πρώτη φορὰ τὸν ἀκούγα τέτοιο λόγο. Γιὰ μένα ὁ Βαλαωρίτης εἶτανε ὁ ποιητὴς καὶ με πολλὴ χαρὰ εἶμιον ἔτοιμος νὰ δεχτῶ τὴν ἀλλαγὴ καὶ τὴν πρότεινα τοῦ Ἀλιβέρη. Μὰ ἐκεῖνος με κοίταξε μόνο καὶ σόπασε μελαχολικὸς καὶ σκοτεινός.

Ὅτι στίχοι μας τυπωθήκανε στὸ περιοδικό. Μὰ ὁ διευθυντὴς δὲ

μᾶς ἔκρινε ἀκόμα ὄριμους νὰ βάλει ἀποκάτω ὀλάκερα τὰ ὀνόματά μας. Ἄφησε μόνον τὰρχικά ψηφία τους. Καὶ τοῦτο ξαναπείραξε τὸν Ἀλιβέρη.

«Δὲ νοιώθει ἀπὸ ποίηση», μού εἶπε· «δὲν τοῦ ξαναδίνω τίποτες».

Καὶ πράγματις ἔστειλε σὲ ἄλλα περιοδικά. Μὰ δὲν τοῦ τὰ βάλανε κι' ἀναγκάστηκε νὰ γυρίσει στὸ παλιό. Γύρισε ὅμως μὲ κάποιον ψευδώνυμο καὶ μὲ τοῦτο ξακολούθησε τὸ φιλολογικὸ του στίδιο καὶ μὲ τοῦτο ἔπαιξε ὑστερα τὸ μέρος του στὴ μικρῇ ποιητικῇ συντροφιά, πού ξαναπανθηθήκαμε. Εἶχε φέρει καὶ κεῖ τὴν περιφρόνησι τοῦ Βαλιωφίτη καὶ τὴ μεγάλη ποίηση. Πότε σιτὴν ἄκρη κάποιου μικροκαφενέ, πότε στὸ πίσω μέρος ἑνὸς μπακάλικου μαζεβότανε ἡ συντροφιά. Εἴμαστε ὄχτῳ δέκα νέοι, οἱ περισσότεροι φτωχοὶ καὶ πεινασμένοι, κι' ὅλοι μας διρασιμένοι γιὰ τὴ δόξα τὴν ποιητικῇ. Κι' ὁ Ἀλιβέρης ὁ πιὸ φτωχὸς κ' ἔλεινος. Τοὺς πιὸ πολλοὺς μᾶς εἶχανε οἱ δικοὶ μας σταλιμένους γιὰ νὰ γυρίσουμε πίσω στὸν τόπο μας μὲ τὸ δίπλωμα, τὸν Ἀλιβέρη τὸν ἔστειλε μὲ καμιὰ ἐξιηταριά δραχμὲς τὸ μῆνα κάποια κοινότητα, νὰ σπουδάσει δικηγόρος κι' αὐτός. Μὰ εἶτανε κεῖνος πού νοιαζότανε λιγώτερο γι' αὐτό! Νὰ γίνει δικηγόρος! Γελούσε μὲ τὴν ιδέα, σὰ δὲ θύμωνε μὲ αὐτή. Τὸνειρό του εἶταν ἡ μεγάλη δόξα, καὶ σὰν ὑποψιάστηκε πὼς δὲν ἔρχεται μὲ τὰ ποιήματα μόνον, τὰ παραιτήσε αὐτὰ καὶ ῥίχτηκε σ' ἕνα ῥομάντσο. Μᾶς τὸ διάβαζε σκηνὲς σκηνές, κεφάλαια κεφάλαια ὅπως τὰγραφε, ὅπως τὰ διώρθωνε. Νὰ μᾶς τὸ διαβάσει ὀλάκερο δὲν ἠθελε ὅμως. Ἦθελε νὰ μᾶς ξαφνίσει καὶ μᾶς ἔλεγε: Νὰ τὸ δοῦμε τυπωμένο, νὰ μᾶς καταχίσησι καὶ μᾶς μαζὶ μὲ τὸ κοινό. Ἡ φιλοδοξία ἐμᾶς τῶν ἄλλωνε δὲν ἔφτανε τόσο μακριά. Τὸ πιὸ πολὺ πού ὀνειρεβόμαστε εἶτανε νὰ δοῦμε στίχους μας εἴτε διήγημα τυπωμένα σὲ κάποιον ἀπὸ τὰκουσιμένα φύλλα τῆς ἐποχῆς, νὰκούσουμε κανέναν ἔπαινο ἀπὸ τοὺς γνωρισμένους κριτικούς, νὰ δοῦμε καὶ τὸ δικό μας ὄνομα νὰ κάμει κάποιον κρότο στὶς ἐφημερίδες καὶ νὰ μᾶς κρᾶξει ἄξαρνα καμιὰ τους νὰ τῆς γράφουμε χρονογραφήματα. Εἶτανε ἡ μόνη δόξα καὶ τὰ πλούτη πού προσμέναμε νὰ μᾶς ἐρθοῦνε. Ὁ Ἀλιβέρης χαμογελοῦσε εἰρωνικὰ μὲ μᾶς καὶ δούλεβε τὸ ἔργο του καὶ μᾶς ξαναδιάβαζε σκηνὲς. Τί πράμα εἶταν αὐτές; Δὲν ξέραμε καὶ μεῖς. Μέναμε κοιτάζοντας ἕνας τὸν ἄλλον, ρωτώντας μέσα μας ἂν μᾶς ἀρέσουν, ἂν ἀξίζουν τίποτες. Καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ πεῖ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ τὴ γνώμη του, γιὰτὶ κανεὶς δὲν εἶχε γνώμη σίγουρη. Ὅ,τι ἀκούγαμε μᾶς φαινότανε σὰ χάος, ἕνα χάος πού τὸ φοβόμαστε μὴν εἶναι ἀλήθεια τὸ μεγάλο, μὰ ὑποψιαζόμαστε κιόλας μὴν εἶναι τὸ γελοῖο, καθὼς ἴσως θᾶμαστε πιὸ πρόθυμοι ὅλοι νὰ τὸ ποῦμε, ἂν μᾶς τὸ βεβαίωνε κανεὶς. Ὁ ἕνας ἔπιανε στοῦ ἄλλουνοῦ τὸ στόμα κάποια χαμόγελα, ὅμως τὰ βλέπαμε νὰ πνίγουνται καὶ νὰλλάζουν πάλι σὲ ἀπορία, κάποτε ἀκόμα καὶ σὲ θαυμασμό. Καθένας φοβότανε μὴν κατηγορηθεῖ ἀπὸ τὸν ἄλλον πὼς ζηλέβει τὸν Ἀλιβέρη κι' ὅμως ὅλοι μας τονὲ λυπό-

μαστε περισσότερο παρότι τονέ ζηλέβαμε, βλέποντάς τονε νάγωνίεται νά δώσει μιὰ μορφή στο έργο του, και γελοούσαμε κιόλας μαζί του σαν τον άκούγαμε νά πλάθει όνειρα πλούσιας ζωής, νά χιτίζει τον ψηλό του πύργο στάκρογιάλι ενός νησιου, νά τον επιπλάρει με καρυδιά και με βελουδο, νά του κρεμά βαριές κουρτίνες χρυσομέταξες, νά φυτέβει τον κήπο του μ' εύκάλυπτα και φοινικιές και ρόδα, ρόδα, ρόδα, και νά ζει εκεί — με τή γυναίκα του ή τήν έρωμένη του, δέν τώριζε καλά. Τό δάσος του τό φούντωνε με μυρτιές και πεύκα, τά παραθύρια του γραφείου του τάνοιγε πλατειά στη θάλασσα, τό κιόσκι του κοντά στο κῆμα τό ήσκιαζε με κισσό, στους θόλους του πάρκου του κρεμούσε χρυσόμηλα και χιλιόχρωμα σταφύλια, όνειρεβόταν ένα συντριβάνι στην αυλή του νά τινάζει τό νερό σε διαμαντένια σκόνη ως τά μεσούρανα και μās καλούσε, μās δεχότανε όλους μαζί και χωριστά έναν έναν και τρώγαμε και πίναμε όργια ποιητικά και βακχικά.

Και τον άκούγαμε. Και κάποιο χέρι έκανε νά σηκωθεί νά του χτυπήσει τήν κατραπακιά κι' ό πύργος του 'Αλιβέρη μās είχε γίνει πρόσολογος και μῦθος και διασκέδαζε τις στενόχωρες στιγμές της συντροφιάς. Μά εκείνος χαμογελούσε κ' ή ματιά του δέν έχανε τή λάμψη της. Κοίταζε άφοβη σδόραμα της νίκης. Νόμιζες και τήν έβλεπε μπροστά του νά σαλέβει τά λευκά φτερά της και νά του άπλώνει τό χρυσό κλαδί. Κι' άδραζε τό στερνό του γάρο, αν τύχαινε κι' άφηνε κανείς μας τό πακέτο του άπάνω στο τραπέζι, και ξακολουθοῦσε νά όνειρέβεται πνιμένος μέσα στα στεφάνια του καπνου, πού φυσούσε με γεμάτο στόμα. Κ' έπειτα, σα δέν άπόμενε τσιγάρο στη συντροφιά, σήκωνε τό γιακά του σακακιου του — παλτό δέν είχε — και τρέμοντας κάτω από τή βροχή και τό βοριά, τραβούσε στην κρύα τρύπα του σ' ένα στενό της Πλάκας νά τελειώσει τό ρομάντσο του.

Τό τελειωσε και δέν ξέρω πού, πώς βρήκε τυπογράφο και τό τύπωσε. Προσμέναμε όλοι με τις ίδιες τις έλπίδες σαν και κεινον. Όμως ένας μονάχα χρονογράφος τό κοροΐδισε, κανέναν άλλος δέ μίλησε γι' αυτό και δέ θά πουληθήκανε ούτε δυό αντίτυπα. Ό φίλος μας εΐτανε τις πρώτες μέρες άμίλητος και σκοτεινός, τόσο πού δέν μπορούσαμε νά γελάσουμε μπροστά του για τον γκρεμισμένον πύργο του. Μά ή διάθεση δέν άργησε νά του ξαναρθεί και ξανακλειστήκε στην καμαρά του κ' έγγραφε, νομιζαμε. Ό ένας φανταζότανε καινούργιο ρομάντσο, άλλος ύποφιαζότανε τώρα δραμα. Ό ίδιος δέ μιλούσε γι' αυτό. Δέν τά είχε πια ούτε με τό Βαλαωρίτη και μόνο για τον πύργο του μιλούσε με τήν ίδια θέρημη, με τήν ίδια λάμψη στη ματιά. Τώρα μάλιστα πού ζωντανά, πού βέβαια, σα νά εΐτανε τό χτίσιμό του πού κοντά. Κι' αν κανείς γελοῦσε πάλι, κι' αν όλοι τον κοιτάζαμε πού ξαφνισμένοι, κι' αν έσμιγε τώρα με τό γέλιο και κάποια λύπη, ό Αλιβέρης μās κοιτάζε με τέτοιο βλέμμα, πού έλεγεσ πώς εΐτανε

κεινος πού μᾶς λυπότανε και μᾶς περιγελοῦσε. Και δίπλωνε τὸν ταραμᾶ ἢ τις δυὸ σαρδέλες του στὸ χαρτί, κ' ἔβαζε στὴν τσέπη τὸ κομάτι τὸ ψωμί και πήγαινε νὰ κλειδωθεῖ στὴν κάμαρά του.

Μὰ τὸ νέο ἔργο δὲ φαινότανε. Και κεῖ πού τὸ προσμέναμε, χάσαμε και τὸ φίλο μας μεμιᾶς. Οὔτε στὴ συντροφιά ξαναφάνηκε, οὔτε στὴν κάμαρά του εἶτανε. Ἄλλοι μάθανε πὼς τὸν κυνηγοῦσε ὁ τυπογράφος γιὰ τὰ τυπωτικά, ἄλλοι λέγανε πὼς ἡ κοινότητα πού τονὲ συντηροῦσε τοῦ ἔκοψε τὸ μιστό. Ξαφνιστήκαμε ἀκούοντας πὼς ἔδωσ' ἐξετάσεις και πέτυχε. Μὰ και τότε δὲν ἦρθε νὰ μᾶς βρεῖ. Μὲ τὸν καιρὸ σκόρπισε κ' ἡ ἄλλη συντροφιά σιγὰ σιγὰ. Μερικοὶ τραβήξανε τὸν ἴδιο δρόμο τοῦ Θεμιστοκλή, ἄλλοι μείναμε και μουτζουρώναμε ἀκόμα τὸ χαρτί. Και ξεχάσαμε και τὸν Ἀλιβέρη και μόνο γιὰ τὸν πύργο του μιλοῦσαμε γελώντας καμιά φορὰ.

* * *

Θάχανε περάσει ἀπὸ τότες ἀπάνω ἀπὸ δέκα χρόνια, ὅταν ἄξαφνα τὸν ἀπάντησα στὸ δρόμο. Μὲ γνώρισε πρῶτος ἐκεῖνος και μὲ σταμάτησε. Γελαστός, ὀλόδροσος, καλοντυμένος, μ' ἓνα μπαστουίνι μὲ ἀργυρὴ λαβὴ στὸ χέρι του. Ἐκαμα νὰ τοῦ ἀρχίσω τὴν ἀνάκριση πού βρίσκεται, πὼς ζεῖ, μὰ εἶτανε βιαστικός. Μοῦ εἶπε μόνο τὸ μέρος πού ζεῖ, κάποια μικρὴ χώρα τοῦ Μωριά.

«Ἄν περάσεις ποτὲ νὰ δεῖς τὰρχαῖα ἐκεῖ κοντά, σταμάτησε και γύρεψέ με», πρόστεσε και μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι.

Κ' ἔτσι, ἔπειτα πάλι ἀπὸ χρόνια, περνώντας ἀποκεῖ κοντά, πού μοῦ εἶπε πὼς καθόντανε, τονὲ θυμήθηκα κι' ἀποφάσισα νὰ σταματήσω νὰ τονὲ δῶ.

Τοῦ τηλεγράφησα μάλιστα κ' ἦρθε στὸ σταθμὸ και σὰν κατέβηκα, μὲ τράβηξε σ' ἓν' ἀμαξάκι πού στεκότανε μπροστὰ στὴν πόρτα.

«Τί τὸ θέλεις; Δὲν πάμε», τοῦ εἶπα, «μὲ τὰ πόδια;»

«Σὰν και θὰ τὸ πλερώσουμε; Εἶναι δικό μου», ἀπήντησε και μ' ἔσπρωξε νάνεβῶ.

Τὸ ἀμαξάκι σταμάτησε μπροστὰ σὲ μιὰν αὐλόπορτα σιδερένια σκεπασμένη μὲ κισσό. Ἐνας δρόμος χαλικοστρωμένος κ' ἤσκιασμένος ἀπὸ θολωτὴ κληματαριὰ ἔφερνε ἴσια στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ. Τὰ σταφύλια ὅτι παίρνανε και ῥοδίζανε στὴν κληματαριὰ κι' ἀπὸ τὰ δυὸ πλευρά, πίσω ἀπὸ σιδερένια κάγκελα πλεγμένα μὲ ἀγιόκλημα και γιασεμιά, φαινότανε τὸ περιβόλι μὲ σειρὲς πορτοκαλιὲς κι' εὐκάλυπτα και μὲ λαχανικά και μ' ἄνθη ἀνάκατα. Μπρὸς στὸ μπαλκόνι τοῦ σπιτιοῦ, στὴ μέση μᾶς μικρῆς αὐλῆς, ἓνα κεραμιδένιο συντριβάνι δοκίμαζε νὰ τινάξει τὸ νερὸ ψηλά, μὰ δὲν ἔφτανε. Και πετοῦσε μόνο σταλαματιὲς και πιτσιλοῦσε θλιβερά τὸ γυμνὸ κορμὶ ἐνὸς ξεβαμένου γύψινου παιδιοῦ, πού φούσκωνε τὰ μάγουλα φυσώντας τὸ σπασμένο σουράβλι του. Και

τ' αριά καλάμια, πού φυτρώνανε γύρω στὴ στρογγυλὴ στεγνὴ λεκάνη τοῦ συντριβανιοῦ, κρεμούσανε πιὸ θλιβερά τὰ πλατεῖά τους μαραμμένα φύλλα.

«Ξερασία φέτο φοβερή», εἶπε ὁ Ἀλιβέρης σταματώντας με καὶ δείχνοντας ἐκεῖνα ἐκεῖ καὶ τὸ περιβόλι μέσα, πού ὅμοια κηραλισμένο, ἴδια μαραγγιασμένο κ' αὐτὸ ἔγερνε, κατσούφιαζε κάτω ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ἡλιοῦ.

Ἐπειτα μ' ἔφερε στὴν πόρτα καὶ μ' ἔβαλε νὰ περάσω πρῶτος. Μιά γυναῖκα παχουλὴ, μελαψὴ καὶ νόστιμη, σιεκότανε στὴν κορφή τῆς σκάλας καὶ μᾶς περιέμενε. Φοροῦσε πράσινη ῥόμπα λινομέταξη, πού τῆς ἄφινε γυμνὴ τὴν τραχηλιά καὶ τὰ χέρια ὡς τὸν ἀγκῶνα, καὶ σιὸ στῆθος τῆς κρεμότανε δεμένη φιόγγος μιὰ πλατεῖα κατακόκκινη κορδέλα. Ἡ ῥόμπα, κοντήτερη στὴν μπροστινὴ μεριά, σὰ νὰ τὴ μάζεβε κάτι κάπου στὴ μέση, ἄφινε νὰ φαίνονται οἱ γαλάζιες διάφανες ἀραδιωτὲς κάλτσες τῆς ἀπάνω ἀπὸ τὰ στενὰ λουστρινένια γοβάκια. Εἶτανε ἡ κυρία Ἀλιβέρη.

Ὁ ἄντρας τῆς μὲ σύστησε σὰν παλιὸ φίλο του καὶ μῆκαμε στὴν τραπεζαρία, μιὰ πλατεῖα κάμαρα στολισμένη μὲ τὸν ἴδιον πλοῦτο καὶ τὸ γοῦστο τῆς φορεσιᾶς τῆς κυρίας Ἀλιβέρη. Εἶτανε γιόμα καὶ μᾶς περιέμενε τὸ τραπέζι ἑτοιμο. Τὴν ἴδια στιγμή μῆκαμε ἀπὸ τὴν ἄλλη πόρτα κ' ἤρθανε καὶ μοῦ δώσανε τὰ χέρια τους ἐν' ἀγοράκι ὡς ὀχτῶ χρονῶν κ' ἓνα θηλυκὸ μικρότερο, στολισμένα καὶ τὰ δυὸ σὰ νὰ μὲ περιμένανε.

«Τὰ δυὸ αὐτὰ ἔχεις μόνο;» ρώτησα τὸν Ἀλιβέρη.

«Κ' ἓνα πού καρτεροῦμε σὲ καναδυὸ μῆνες», εἶπε κοιτάζοντας τὴ γυναῖκα του.

Ἡ κυρία Ἀλιβέρη χαμογελοῦσε πάντα κ' ἔσκυψε κ' ἔσιαξε τὴν κορδέλα στὰ λυτὰ μαλλιά τοῦ κοριτσιοῦ τῆς.

«Ἄντε νὰ σὲ χαρῶ, φέρε τίς παντούφλες τοῦ μπαμπᾶ σου», τοῦ εἶπε ὕστερα βλέποντας τὸν ἄντρα τῆς πού ἔβγαλε τὸ σακάκι του.

Τὸ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ πῆγε μέσα νὰ τὸ κρεμάσει κ' ὁ φίλος μου κάθησε στὸν καναπέ κ' ἔβγαξε τὰ ποδήματά του.

«Δὲ βγάξεις καὶ σὺ τὸ σακάκι σου; κάνει πολλὴ ζέστη σήμερα», γύρισε καὶ μοῦ εἶπε.

Τὸν εὐχαρίστησα καὶ ζήτησα μόνο νὰ πλυθῶ λίγο.

Τὸ ἀγοράκι μ' ἔφερε στὴν κάμαρα πού μοῦ εἶχαν ετοιμάσει καὶ ἅμα ξαναγύρισα στὴν τραπεζαρία, ὁ πατέρας του εἶχε καθήσει σιὸ τραπέζι καὶ ῥουφοῦσε τὴ σούπα του.

Ἐπειτα, σὰ φάγαμε καὶ τὸ βραστό, σήκωσε τὰ μανίκια του καὶ πῆρε καὶ λάνισε τὴ χίνα, πού ἔφερε ἡ ὑπηρέτρια μέσα σὲ μιὰ μεγάλη πιάτα.

«Ἄ, δὲν εἶναι νόστιμη;» μὲ ρώτησε σὰν εἶδε πού ἔτρωγα μὲ ὄρεξη. «Τίς θρέφω σπιτί' ἔχω κοπάδι ὀλάκερο».

«Εἶναι ἡ ἀδυναμία τοῦ Θεμιστοκλῆ νὰ τίς ταγίζει μοναχός», εἶπε ἡ γυναῖκα του.

ΜΗΤΡΙΚΗ ΧΑΡΑ [ᾠ Ἐγγον L. Grosio.]

«Έχουμε και γάλους», γύρισε και μου είπε τὸ ἓνα τὸ παιδί.
 «Καὶ κότες και γουρούνι», πρόστεσε τὸ ἄλλο.

Μὰ ἡ μητέρα του τὸ ἀγριοκοίταξε :

«Ντροπή! Λένε γουρούνι μπροστά σὲ ξένον κόσμο!» τοῦ εἶπε,
 και κείνο ἔμεινε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα και μισοδαγκαμένη τὴ μπου-
 κιά του.

Ὁ Ἀλιβέρης γέλασε κ' ἡ ὁμιλία γύρισε στὸ κρασί πού πίναμε,
 στὸ γλυκὸ τῆς κυρίας Ἀλιβέρη πού φάγαμε ὕστερα. Καὶ στὰ ἴδια.
 και στὰ παρόμοια θέματα, ὅσο πού σηκωθήκαμε.

Κοιμηθήκαμε. Καὶ τὸ δειλινὸ μὲ πήρε ὁ παλιὸς μου φίλος
 και βγήκαμε στὴν ἀγορὰ και στὸ καφενεῖο. Ἐπαιξε τὸ πικέτο
 του μὲ κάποιον του συνάδεροφο ἐκεῖ στὸν ἡσυχίον τῆς μουριάς
 πού καθήσαμε στὴ δροσιά, ὕστερα κάμαμε στὴ χώρα και στὴν
 ἐξοχὴ ἓνα γύρο μὲ τὸ ἀμαξάκι και τὸ βράδι γυρίσαμε στὸ σπίτι
 και ξανακαθήσαμε στὸ τραπέζι. Τώρα εἶχανε στρωμένα ὄξω
 στὴν ταράτσα. Ἀποκάτω εἶτανε τὸ περιβόλι μὲ τὰ εὐκάλυπτα
 και παραπέρα ἡ θάλασσα. Τὰ παιδιά λείπανε τὸ βράδι ἀπὸ τὸ
 τραπέζι — πήγανε νὰ κοιμηθοῦνε — κ' ἡ κυρία Ἀλιβέρη δὲν εἶχε
 πολλὴ διάθεση. Ὁ ἀντρας τῆς τὴ δικιολόγησε πὼς ἔχει ἐνό-
 χλησες ἀπὸ τὴν κατάστασή τῆς και τὴν ἔστειλε νὰ ἡσυχάσει
 και κείνη.

Μείναμε οἱ δύο μας ὄξω στὴν ταράτσα και ῥουφώντας τὸν
 καφέ, τεντωθήκαμε στὶς καρτέκλες μας. Καὶ κεῖ ὁ Θεμιστοκλῆς
 μου διηγήθηκε τὴ ζωὴ του ἀπὸ τὸν καιρὸ πού χωρίσαμε. Εἶναι
 αὐτὴ μὲ λίγα λόγια. Σὰν πήρε τὸ δίπλωμά του, ἦρθε δικηγόρος
 στὴ χώρα, πού κάπου ἐκεῖ κοντὰ εἶτανε τὸ χωριὸ του. Ἐκαμε
 πελατεία καλὴ και σὲ λίγα χρόνια παντρέφτηκε τὴν κυρία Ἀλι-
 βέρη, μοναχοκόρη κάποιου πλούσιου. Ἐχτισε τὸ σπίτι ἐκεῖνον
 πού καθότανε, καλλιεργοῦσε πολλὰ στρέμματα σταφίδες, πού τὰ
 πήρε προίκα, και τόκισε τὰ μετρητά, πού κληρονόμησε ἡ γυ-
 ναῖκα του ἀπὸ κάποιον θεῖο.

«Πένυχες ὅ,τι γύρβες», μου ἦρθε στὰ χεῖλη νὰ τοῦ πῶ μὰ
 δύο φορές, ἀφοῦ ὅμως δὲν ἔφερε κείνος τὸ λόγο στὴν παλιά μας
 τὴ ζωὴ, τὸν ἀφησα νὰ καπνίζει τὸ τσιγάρο του ὅπως μὰ φορὰ
 και νὰ μιλεῖ. Καὶ σὴναινα κι' ἀκουγα. Καὶ κοίταξα κεῖ μπρὸς τὰ
 εὐκάλυπτα πού κρεμοῦσανε τὰσπριδερά κλαδιά τους ἀσάλευτα
 στὴν καλοκαιριάτικη νυχτιά κι' ἀνάσαινα τὴ μυρουδιά τοῦ κήπου
 και τὴ δροσιά τοῦ ἀστερόφεγγου οὐρανοῦ. Στὴν ἄκρη τοῦ γυαλοῦ
 θαμποφαινόντανε ἀραγμένε τὰ καΐκια. Κάποιος σκύλος γάβγιζε
 κάποτε και κάποιον φῶς τρεμόλαμπε. Κι' ἀντικρινὰ στ' ἄλλο πλευρὸ
 τῆς χώρας μὰ ἀραδαριὰ φανάρια τρεμοπαίζανε και κεῖ σὰ νυ-
 στασμένα στὸν ἡσυχον γυαλό. Ἡ χώρα ὅλη κοιμότανε και πέρα
 ἡ θάλασσα στρωνότανε σιωπηλή, χανότανε θαμποσκότεινη στὴ
 νύχτα, σκορπώντας μόνο μιὰν ἀνάλαφρη, μιὰν ὀλόδροση ἀνα-
 πνιά. Μιὰ στιγμὴ νόμισα πὼς ὄνειρεβόμουνα. Εἶμουνα στὸν
 πύργο τοῦ φίλου μου στὰ κροθαλάσσι ἐκεῖ πραγματικά, ἢ στὸν

παλιόν τὸν καφενὲ κι' ἄκουγα πάλι τὴ φωνή του ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ καιροῦ μονάχα μὲ τὸ νού;

Τὴν αὐγὴ πού ξύπνησα, τὸνὲ βρῆκα ξυπνημένον ἐκεῖνον πιὸ πρωί. Μὲ πήγανε στὸ γραφεῖο του στὸ κάτω πάτωμα. Ἡ πόρτα του ἀνοιγότανε στὸ δρόμο καὶ λίγα βήματα παρέκει ἀπλωνότανε ὁ γιαλός. Παιδιά μισόγυμνα παίζανε κεῖ, τὰ καίκια ἤσυχάζανε στάκίνητα νερά κι' ὁ ἥλιος χρύσωνε τώρα κ' ἔκανε νάστράφτει πέρα ὅλη τὴ θάλασσα. Κι' ὁ Ἀλιβέρης περπατώντας πέρα δῶθε μέσα στὸ γραφεῖο του ὑπαγόρευε ἀριθμούς κι' ὀνόματα καὶ ἡμερομηνίες σ' ἓνα παιδί πού ἔγραφε σ' ἓνα τραπέζι. Μοῦ ἔδωσε, σὰ μ' εἶδε, τὶς καινούργιες τὶς ἐφημερίδες καὶ μ' ἔβαλε καὶ κάθησα στὸν καναπέ. Καὶ διάβαζα ῥίχνοντας γύρω μου ματιές στὰ χρυσόδετα βιβλία, στὰ ψηλά ῥάφια μὲ τὰ δικόγραφα, στοὺς σκοτισμένους τοὺς σωροὺς ἐδῶ καὶ κεῖ. Ἐπειτα γύρισα πάλι καὶ κοίταξα τὴ θάλασσα. Ὅσο πού ὁ Ἀλιβέρης τέλειωσε τὴ δουλειά του καὶ μὲ πήρε καὶ βγήκαμε ὄξω.

Καθῆσαμε πάλι στὸ ἴδιο καφενεῖο, στὸν ἥσιο τῆς μουριάς κι' ὁ φίλος μου ἀπίθωσε στὸ τραπέζι ἓναν πλίκο δικόγραφο, πού εἶχε φέρει μαζί του, παραμάσκαλα. Εἶχε κεινὴ τὴν ἡμέρα εἰρηνοδικεῖο καὶ σὲ λίγο ἀρχίσανε νὰ φτάνουνε οἱ πελάτες. Οἱ περισσότεροι φαινόντανε χωριάτες καὶ τὸνὲ σιμώνανε δειλά καὶ τοῦ ἔδινε ὁ ἓνας νέα δικόγραφα καὶ τὸν ἔβαζε ὁ ἄλλος κ' ἔψαχνε στὸ σωρὸ πού εἶχε μπροστά του. Καὶ καθένας ἔβγαζε ἀπὸ τὸ σελάχι του ἢ ἀπὸ τὸ κομπόδεμα μονόδραγμα καὶ δίδραγμα καὶ τᾶδινε τοῦ φίλου μου. Τοῦτος ἔβγαζε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα μάτσο ἄλλο μονόδραγμα καὶ δίδραγμα, δίπλωνε μαζί μὲ αὐτὰ ἐκεῖνα πού ἔπαιρνε, σιάζοντας τὰ σκισμένα, τρίζοντας μέσα στὰ δάχτυλά του τὰ καινούργια, τὰ κολαρισμένα ἄκόμα, καὶ τὰ ξανάβαζε στὴν τσέπη, ὅσο πού ἐρχότανε ἄλλος κ' ἔδινε πάλι νέο δίδραγμα κι' ὁ Ἀλιβέρης ξανάκανε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο τὴν ἴδια τὴ δουλειά.

Ἐμένα οὔτε μὲ πρόσεχε πιά πὼς μὲ εἶχε πλάγι του. Μιά στιγμή μόνο, καθὼς ξανάβαζε τὸ μάτσο στὴν τσέπη του, γύρισε, μὲ κοίταξε καὶ μοῦ εἶπε :

«Βλέπεις, φίλε μου, ἔτσι —» χιτίζεται ὁ πύργος, ἴσως ἤθελε νὰ πεῖ, μὰ κάποιος τὸν ἔκοψε κ' ἔσκυψε πάλι στὰ χαρτιά του, σημείωσε μὲ κόκκινο μολύβι τὸ δίδραγμα πού πήρε δίπλα στὸ νόμα ἐκείνου πού τὸδωσε καὶ γύρισε πάλι στὸν ἄλλον τὸν πελάτη πού ἦρθε.

Μὰ σίμωνε καὶ γιὰ μένα ἡ ὥρα, πού ἔπρεπε νὰ φύγω μὲ τὸ τραῖνο, καὶ σηκώθηκα νὰ τὸνὲ χαιρετήσω. Μιά στιγμή ἔκαμε νὰ μοῦ δώσει τὸ χέρι του, μὰ τὸ μετάνοιωσε κ' ἔβγαλε καὶ κοίταξε τὸ ῥωλόγι του.

«Ἐχω καιρὸ νὰ σὲ φέρω στὸ σταθμό», εἶπε.

Θέλησα νάντισταθῶ, μὰ δὲ μ' ἄφησε. Ἦρθε μαζί καὶ μ' ἔβαλε στὸ τραῖνο, πού ἔφτασε κι' αὐτὸ σὲ λίγο. Φιληθήκαμε κι' ὅταν ἔκλεισε ἡ πόρτα καὶ κίνησε τὸ τραῖνο καὶ τὸν εἶδα νάνοίγει τὴ

μεταξωτή ὀμπρέλα του καὶ νὰ φεύγει βιαστικὸς πτόν ἥλιο, δὲν ξέρω γιατί μ' ἔπιασε μιὰ θλίψη μέσα μου, θλίψη πολλή, ὅση δὲ μ' ἔπιανε ἄλλοτε, ὅταν τὸν ἔβλεπα νὰ διπλώνει τις σαρδέλες στὸ χαρτί καὶ σηκώνοντας τὸ γιὰ νὰ τρέχει στὴ βροχὴ καὶ στὸ βοριά νὰ φτάσει σπῆτι του, νὰ γωνιοτεῖ νὰ τελειώσει τὸ ῥομάντσο του.

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Ἡ μαργαριτάρια ἐξάγονται ἐκ τῆς «Μελεαγρίνης», ἣτις εἶνε εἶδος τι θαλασσίας πίνης, ζώσης εἰς τὴν Ἐρυθρῶν Θάλασσαν. Μόρια ἄμμον ἢ ἄλλα μικροσκοπικὰ σωματῖα πιπτοια ἐντὸς τοῦ ὀστρέου καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ ἀργυροχρόου τινοῦ οὐσίας, τὴν ὁποίαν ἐκκρίνει τὸ ζῶον, μεταβάλλονται εἰς Μαργαρίτας.

*

Τὸ ἐλαστικὸν κόμι, τὸ ἐπιζληθὲν «καουτσούκ», ἄγνωστον μέλοι τοῦ 1742 εἰς τὴν παγκόσμιον βιομηχανίαν, ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον παρὰ τοῦ Γάλλου φησιολόγου Κορδαμόν ἐν Γουιάνα, ἐνθα εἶδε τοὺς αὐτόχθονας νὰ τὸ μεταχειρίζονται εἰς κατασκευὴν διαφόρων ἀδιαβρόχων ἀντικειμένων.

*

Τὸ φυτὸν ἀθάνατος, ἐπιστημονικῶς καλούμενον «ἀμερικανικὴ ἀγάνη», ἀνθεῖ ἐπὶ εἴη μετὰ τὴν φύτευσίν του καὶ ἀπαξ μόνον. Μειοφυτεῖθη εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ τοῦ Μεξικοῦ, ὅπου οἱ κάτοικοι κατασκευάζουν ἐξ αὐτοῦ μεθυστικόν τι ποτόν. Ἐν Κεφαλληνίᾳ κατασκευάζουν ἀπὸ τὰς ἴνας του εἶδος τριχάπιων.

*

Τὸ ἀγγλικὸν Στέμμα κατεσκευάσθη τῷ 1838 ὑπὸ τῶν ἀγγλῶν χρυσοκόων Ραντὲλ καὶ Βοϊτς, φέρει δὲ 16 σαλφείρους, 11 ἰσμάργου, 4 ῥουμπινια, 1363 μπριλιάντια, 1273 ῥοδοχρόου ἀδάμαντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Ζυγίζει ἐν ὅλῳ μίαν ὀγκῶν.

*

Καρπογονία εἶνε καλεῖται ἢ διὰ τῆς γύρεως γονιμοποιήσις τοῦ ἀνθοῦ συντελουμένη ἢ διὰ τῶν ἀνέμων ἢ διὰ τῶν ἐντόμων.

*

Ἡ ἀστραπή εἶνε σπινθήρ μεταξὺ δύο ἀντιθέτως ἠλεκτριζμένων νεφῶν. Ὁ δὲ κεραυνὸς εἶνε ἠλεκτρικὸς σπινθήρ μεταξὺ νέφους καὶ ἐδάφους.